

PM Rotel VIII (Dnr KS 2022/806)

Inspektionen för vård och omsorgs redovisning av Uppdrag att tillgängliggöra och upprätta ett nationellt register över HVB och stödboenden för barn och unga samt särskilda ungdomshem

Remiss från Socialdepartementet
Remisstid den 24 oktober 2022

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.

Föredragande borgarrådet Jan Jönsson anför följande.

Ärendet

Socialdepartementet har remitterat Inspektionen för vård och omsorgs (IVO) redovisning av *Uppdrag att tillgängliggöra och upprätta ett nationellt register över HVB och stödboenden för barn och unga samt särskilda ungdomshem* till Stockholms stad för yttrande. Syftet med ett sådant register är att förenkla kommuners placeringar samt minska risken för att placering sker på ett olämpligt hem för vård eller boende (HVB) eller stödboende.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd och Södermalms stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret bedömer att det föreslagna registret förenklar kommunernas kontroller betydligt.

Socialnämnden bedömer att de föreslagna justeringarna är ändamålsenliga och rimliga.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd delar rapportens slutsats om att det finns ett behov av att tillgängliggöra relevant och uppdaterad information till kommunerna gällande den mängd av verksamheter som erbjuder placeringar.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd anser att tillgång till uppdaterad och korrekt tillstånds- och tillsynsinformation skulle ge stora fördelar för placerande kommuner.

Södermalms stadsdelsnämnd vill understryka vikten av att följa GDPR:s bestämmelser, särskilt när det gäller känsliga personuppgifter och särskilt skyddsvärda personuppgifter som personnummer.

Mina synpunkter

Det har länge funnits ett behov av ett nationellt register över HVB-hem. Även om varje kommun ansvarar för placering och uppföljning av barn på HVB-hem så har samhället ett gemensamt ansvar för att se till att de hem där våra utsatta barn placeras är säkra och trygga miljöer.

Jag välkomnar därför att IVO har lanserat en e-tjänst som bland annat gör det möjligt för kommunerna att upptäcka huruvida IVO har identifierat brister i boenden eller återkallat ett tillstånd. Jag delar IVO:s bedömning att införandet av denna tjänst ligger i barnens intresse.

Av IVO:s redovisning framgår att det ännu återstår att föra in personuppgifter kring näringsidkare och föreståndare, samt länka till myndighetens beslut i dess helhet, istället för att kommunen måste begära ut det. Orsaken är att sådan funktionalitet skulle kräva författningsförändringar. Jag anser att regeringen skyndsamt bör överväga sådana förändringar.

En ytterligare fråga som ligger bortom det förhandenvarande regeringsuppdraget är möjligheten för kommuner att utan hinder av sekretess kunna utbyta information med varandra om lämpligheten och kvaliteten hos HVB-hem. Även denna fråga måste utredas vidare.

Jag hänvisar i övrigt till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.

Stockholm den 5 oktober 2022

JAN JÖNSSON

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Nationellt register över HVB och stödboenden för barn och unga samt särskilda ungdomshem – Slutrapport av regeringsuppdrag
3. Delredovisning av regeringsuppdrag att tillgängliggöra och upprätta ett nationellt register över HVB och stödboenden för barn och unga samt särskilda ungdomshem
4. Juridiska förutsättningar för tillgängliggörande – bilaga 1 till delredovisningen
5. Beskrivning av tekniska förutsättningar – bilaga 2 till delredovisningen

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden Jan Valeskog och Emilia Bjuggren (båda S) och borgarrådet Clara Lindblom (V) enligt följande.

Vi delar uppfattningen att ett nationellt register över HVB och stödboenden för barn och unga samt särskilda ungdomshem skulle förenkla arbetet med att placera barn och unga på ett ändamålsenligt och rättssäker sätt. Vi tror att det skulle förbättra möjligheterna för personal som beslutar om placeringar att säkerställa att den som bedriver en verksamhet som tar emot ett barn för stöd, vård och behandling lever upp till de krav som ställs för att få tillstånd att göra det, samt uppfyller krav och mål enligt lagar och föreskrifter. På så vis skulle insatserna också bli bättre för brukare och klienter, risken för att placeringar inte blir långsiktigt hållbara skulle troligtvis minska.

Av samma anledningar anser vi att det även bör införas ett nationellt register över jourhem, familjehem och skyddade boenden.

Kommunstyrelsen

Särskilt uttalande gjordes av Jan Valeskog, Emilia Bjuggren och Karin Gustafsson (alla S) och Clara Lindblom och Rashid Mohammed (båda V) med hänvisning till Socialdemokraternas och Vänsterpartiets gemensamma särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

Socialdepartementet har remitterat Inspektionen för vård och omsorgs (IVO) redovisning av *Uppdrag att tillgängliggöra och upprätta ett nationellt register över HVB och stödboenden för barn och unga samt särskilda ungdomshem* till Stockholms stad för yttrande. Syftet med ett sådant register är att förenkla kommuners placeringar samt minska risken för att placering sker på ett olämpligt hem för vård eller boende (HVB) eller stödboende.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd och Södermalms stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 13 september 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Det är av stor vikt att säkerställa att den som bedriver en verksamhet som tar emot ett barn för stöd, vård och behandling lever upp till de krav som ställs för att få tillstånd och för att bedriva verksamheten. Stadsledningskontoret bedömer att ett nationellt register över HVB och stödboenden för barn och unga samt särskilda ungdomshem där sådan information finns tillgänglig förenklar kommunernas kontroller betydligt. Det kommer att bidra till att öka tryggheten för placerade barn och unga samt till uppfyllandet av kommunfullmäktiges mål 1.4. *I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög kvalitet, evidens och rättssäkerhet.*

IVO bedömer i slutrapporten att kommunernas behov av att få tillgång till personuppgifter väger tyngre än de registrerades rätt till integritet. IVO framför även att avvägningen mellan barnets rätt till integritet och barnets skydd vid en planeringssituation talar för att det vore barnets bästa att införa rättsliga möjligheter för IVO att lämna ut information på det föreslagna sättet. Stadsledningskontoret delar denna syn och ställer sig bakom IVO:s förslag till lagändringar.

Stadsledningskontoret föreslår att remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 30 augusti 2022 följande.

Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på kommunstyrelsens remiss av Inspektionen för vård och omsorgs redovisning av Uppdrag att tillgängliggöra och upprätta ett nationellt register över HVB och stödboenden för barn och unga samt särskilda ungdomshem.

Särskilt uttalande gjordes av Alexandra Mattsson Åkerström m.fl. (V) och Karin Gustavsson m.fl. (S), *bilaga 1*.

Ersätтарыttrande gjordes av Anna Rantala Bonnier, som ställde sig bakom det särskilda uttalandet från Alexandra Mattsson Åkerström m.fl. (V) och Karin Gustavsson m.fl. (S).

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 11 juli 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att syftet med IVO:s nationella register över HVB och stödboenden för barn och unga samt särskilda ungdomshem är bra och bedömer att det kommer att förenkla kommunernas arbete med att placera barn och unga på ett ändamålsenligt och rättssäker sätt.

Det är av ytterst stor relevans att säkerställa att den som bedriver en verksamhet som tar emot ett barn för stöd, vård och behandling lever upp till de krav som ställs för att få tillstånd att göra det, samt uppfyller krav och mål enligt lagar och föreskrifter. Om så inte är fallet behöver den socialtjänst som står i begrepp att placera ett barn utanför det egna hemmet på ett enkelt och lättillgängligt sätt kunna ta del av information om det. Det är viktigt att systemet utformas så att kommunerna enkelt och tydligt får syn på varningar och myndighetsingripanden mot aktörer. En digital tjänst som möjliggör detta och fullt ut står i överenskommelse med kommunernas behov och regeringens uppdrag välkomnas av förvaltningen. Det kommer att öka rättssäkerheten och tryggheten för de barn och unga som placeras i stödboende eller i hem för vård och boende. Förvaltningen bedömer att de föreslagna justeringarna är ändamålsenliga och rimliga och ställer sig bakom IVO:s slutrapport och förslag.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 1 september 2022 följande.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutar att detta tjänsteutlåtande överlämnas som svar på remissen.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 18 juli 2022 har i huvudsak följande lydelse.

När förvaltningen bedömt att ett barn är i behov av en placering på HVB alternativt stödboende inklusive särskilda ungdomshem utgår förvaltningen från den lista över de HVB och stödboenden inklusive särskilda ungdomshem som Stockholm stad har upphandlat. Den verksamhet som matchar de behov av vård och omsorg barnet eller ungdomen har får en förfrågan om plats, varpå placeringen planeras vidare med den verksamhet som matchar barnets eller ungdomens behov. I det fall ingen av de verksamheter Stockholm stad har upphandlat

finns att tillgå söker förvaltningen på andra sätt verksamheter som kan tillgodose det behov det specifika barnet eller ungdomen har. Inför en placering inhämtas alltid information om verksamheten från IVO, för att säkerställa att verksamheten innehar tillstånd från IVO för den verksamhet som insatsen avser.

Förvaltningen delar rapportens slutsats om att det finns ett behov av att tillgängliggöra relevant och uppdaterad information till kommunerna gällande den mängd av verksamheter som erbjuder placeringar.

Förvaltningen är av uppfattningen att ett register så som det beskrivs skulle underlätta arbetet med HVB- och stödboendeplaceringar och i synnerhet ge förvaltningen enklare koll på vilka verksamheter som faktiskt har giltiga tillstånd för sin verksamhet. Ett register med en samlad information om verksamhetens målgrupp, geografisk plats, behandlingsmetoder etcetera kan även antas göra det lättare för förvaltningen att jämföra verksamheterna med varandra vilket förvaltningen ställer sig positiv till. Förvaltningen är dock av uppfattningen att registret för att det ska vara ett användbart verktyg förutsätter att registret kontinuerligt uppdateras och att registret tekniskt är tillgängligt och lätthanterligt.

Förvaltningen är sammanfattningsvis positiv till IVO:s förslag till förändringar som möjliggör en uppgradering och förbättring av ett nytt nationellt register över HVB och stödboende för barn och unga inklusive särskilda ungdomshem. Förvaltningen är av uppfattningen att ett sådant register både skulle förenkla placeringsprocessen och på ett mer effektivt sätt, så långt det är möjligt, säkerställa att barn och unga placeras på institutioner med hög kvalitet.

Förvaltning föreslår att detta tjänsteutlåtande överlämnas som svar på remissen.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 25 augusti 2022 följande.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det som svar på remissen.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 27 juli 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen ställer sig positiv till remissens förslag som bedöms kunna bidra till stadens arbete för att uppnå kommunfullmäktiges mål i *Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög kvalitet, evidens och rättssäkerhet*.

Stadsdelsförvaltningen välkomnar förslaget om en tjänst för automatiskt tillgängliggörande av information. Att få tillgång till uppdaterad och korrekt tillstånds- och tillsynsinformation skulle ge stora fördelar för placerande kommuner. För om kommunen får tillgång till denna information på ett systematiskt och enkelt sätt, skulle socialtjänstens arbete förenklas och risken för att placeringar sker i verksamheter med identifierade brister eller utan erforderliga tillstånd skulle minska.

IVO bedömer i slutrapporten att kommunernas behov av att få tillgång till personuppgifter väger tyngre än de registrerades rätt till integritet. IVO framför även att avvägningen mellan barnets rätt till integritet och barnets skydd (vid en placeringssituation) talar för att det vore barnets bästa att införa rättsliga möjligheter för IVO att lämna ut information på det föreslagna sättet. Stadsdelsförvaltningen delar denna syn.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 25 augusti 2022 följande.

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av Frida Nehrfors Hultén m.fl. (V), *bilaga 1*.

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 20 juli 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen instämmer i att det är viktigt att kunna ta del av information om HVB- och stödboenden för att bidra till att förenkla kommuners placeringar samt minska risken för att placering sker på ett olämpligt HVB eller stödboende. Detta ger goda förutsättningar att i högre grad säkerställa trygghet och gott omhändertagande för placerade barn och unga.

IVO verkar ha utrett de juridiska och tekniska förutsättningarna noggrant, men förvaltningen vill ändå understryka vikten av att följa GDPR:s bestämmelser, särskilt när det gäller känsliga personuppgifter och särskilt skyddsvärda personuppgifter som personnummer. För den personuppgiftsbehandling (att tillgängliggöra och lämna ut uppgifter) som IVO beskriver är det IVO som av allt att döma kommer ha personuppgiftsansvar. Kommunerna kommer ha intresse av att de användaruppgifter avseende handläggare inom socialtjänsten, som IVO enligt beskrivningen får tillgång till och ska administrera, behandlas på ett säkert sätt. Detta utifrån den sekretess som omfattar personer som arbetar inom socialtjänsten och utifrån bestämmelserna i GDPR.

IVO skriver att ett upplägg med direktåtkomst för kommunerna skulle innebära att uppgifterna då skulle anses förvarade även hos kommunerna. Eftersom stadsdelsförvaltningarna då i teorin skulle bli skyldiga att pröva utlämnande av dessa uppgifter, anser förvaltningen att detta troligen skulle komplicera personuppgiftsansvaret. Förvaltningen instämmer därför i IVO:s förslag att istället för direktåtkomst lämna ut uppgifter på ett sätt som är automatiserat men som följer av en begäran, även om det finns integritetsrisker med ett sådant förfarande som fortsatt behöver beaktas.

Förvaltningen har inget övrigt att invända mot förslagen om sekretessbrytande bestämmelse och bestämmelse med syfte att möjliggöra personuppgiftsbehandling eller de föreslagna justeringarna i bestämmelsen med syfte att möjliggöra personuppgiftsbehandling.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservationer m.m.

Socialnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Alexandra Mattsson Åkerström m.fl. (V) och Karin Gustavsson m.fl. (S) enligt följande.

Vi delar förvaltningens bild om att ett nationellt register över HVB och stödboenden för barn och unga samt särskilda ungdomshem skulle förenkla arbetet med att placera barn och unga på ett ändamålsenligt och rättssäker sätt. Vi tror att det skulle förbättra möjligheterna för personal som beslutar om placeringar att säkerställa att den som bedriver en verksamhet som tar emot ett barn för stöd, vård och behandling lever upp till de krav som ställs för att få tillstånd att göra det, samt uppfyller krav och mål enligt lagar och föreskrifter. På så vis skulle insatserna också bli bättre för brukare och klienter, risken för att placeringar inte blir långsiktigt hållbara skulle troligtvis minska.

Av samma anledningar anser vi att det även bör införas ett nationellt register över jourhem, familjehem och skyddade boenden.

Södermalms stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Frida Nehrfors Hultén m.fl. (V) enligt följande.

Ett av samhällets svåraste uppdrag är att omhänderta barn och unga. Det är utan tvivel högsta prioritet att de placerades säkerhet och goda utveckling kan garanteras. En barnkonsekvensanalys av myndighetsutövningen sker inte vid ett enskilt tillfälle, som exempelvis när beslut om omhändertagande sker, utan det är något som bör följa med fortlöpande. Vilka konsekvenser ur ett barnrättsligt perspektiv olika insatser från samhället får är det grundläggande. I varje beslut ska beaktas artiklarna 26 och 20 i Barnkonventionen som ämnar (1) säkerställa varje barns rätt att åtnjuta social trygghet och som (2) säkerställer rätten till särskilt stöd från staten för varje barn som förlorat sin familjemiljö.

Vänsterpartiet delar förvaltningens uppfattning att förslagen om sekretessbrytande bestämmelse och bestämmelse med syfte att möjliggöra personuppgiftsbehandling är bra. Vi menar att det kan bidra till att stärka placerade barns och ungdomars trygghet, säkerhet och möjlighet till en i högre grad förutsägbar tillvaro. Ett nationellt register över HVB och stödboenden ökar möjligheterna till en god och säker utveckling för de placerade.